

VERENIGING
"ORDE DER VERDRAAGZAMEN"

Kon. Goedgekeurd d.d. 22 februari 1958, nr. 58

GEVESTIGD TE 'S-GRAVENHAGE

Secretariaat: Buitenrustplein 21, Voorburg, Tel. 728315

Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV", DEN HAAG

nummer 43

26 j u n i 1959

derde jaargang

nadruk verboden

x in de kantlijn betreft de vraag

- " " " " het antwoord

Goeden avond, vrienden,

Mag ik er allereerst toch wel op wijzen, dat het zéér noodzake -
lijk is, dat U in dat korte ogenblik, dat wij voor inbeslagname nodig
hebben, absolute stilte bewaart. Wij moeten zelfs op het ogen -
blik heel erg oppassen, dat er niet een flauwte uit voortkomt, waardoor
het lichaam voor ons niet hanteerbaar is. De ene keer is dat wat ern -
stiger dan de andere keer, maar het is toch nodig, dat U er rekening
mede houdt. Het zou èn voor ons èn voor U erg jammer zijn, wanneer de-
ze avonden plotseling gestaakt zouden moeten worden. Het risico is
vaak groter dan U denkt - U bent er zo aan gewend -, maar het betekent,
dat een onverwachte schok, plus evt. vermoeidheid, tezamen tot een hart-
collaps kunnen voeren. Dat is toch iets, wat wij niemand toewensen. Ik
zou U dus nogmaals willen verzoeken: weest U in de ogenblikken, die no -
dig zijn voor concentratie en inbeslagname absoluut stil. Gaat U ook
niet verzitten. Wendt U zich niet even om. Maakt U ook geen papiertje
open.

In 999 gevallen zal het goed gaan, maar de duizendste
keer zal het gevaarlijk zijn. Ik hoop, dat U er rekening mede houdt.

Voor deze avond heb ik een discussie-onderwerp voor U uitgezocht,
wat ik al eens eerder beloofd had. Het is een semi-politiek onderwerp.
Het ligt niet in mijn bedoeling in te gaan op politieke beschouwingen.
Alle andere opmerkingen en vragen zal ik na afloop voor U zeer gaarne
beantwoorden.

Mijn onderwerp is dan:

E E N V E R E N I G D E U R O P A

=====

Wanneer dit onderwerp door mij wordt aangeroerd, dan zult U zich
onwillekeurig afvragen, of wij hier niet te veel het terrein opgaan ,
dat door de politici, ekonomen e.d. al rijkelijk wordt bestreken.

Er zijn echter aan een verniging van Europa nog enkele andere bezwaren verbonden, dan die welke men zo nu en dan wel eens opnoemt .

Laat ons proberen ons voor te stellen , wat een verenigd Europa zal betekenen voor de verschillende deelhebbende staten. Zij zouden hun autonoom bestaan prijs moeten geven. Dat dit in feite reeds vaak een illusie is en men onderling zeer van elkaar afhankelijk is, doet niet terzake. De illusie baas in eigen huis te zijn, zou teloor gaan . Grenzen zouden wegvallen. Het wegvallen van grenzen zou inhouden, dat in Europa alle artikelen vrij verhandeld kunnen worden, zonder beschermende rechten, zonder de mogelijkheid een nationaal produkt speciaal te pousieren door allerhand maatregelen als subsidies e.d.

Voor de konsument zou het natuurlijk beter zijn, want men zou ongetwijfeld juist die produkten gaan vervaardigen en gebruiken, die op de meest juiste en voordeligste plaats gemaakt kunnen worden door de beste vaklieden.

Het wegvallen van vele in verschillende landen nu ten koste van alles gehandhaafde, maar niet rendabele industrieën, zou er toe leiden, dat vaklieden zich vaak in een ander land - een andere taalgemeenschap dus - zouden moeten plaatsen, om daar hun beroep goed uit te kunnen oefenen.

De vraag naar vaklieden zou aanmerkelijk veel hoger worden, de ongeschoolde echter zou nog minder rechten dan heden te dage kunnen doen gelden.

Ik noem nu maar enkele van de problemen, die ermee verbonden zijn. Een verenigd Europa zou dus vragen een wegvallen van alle haat en alle vooroordeel.

In een staatsvorm, waarin een Duitser met een Italiaan, een Fransman en een Nederlander samen werken, waarbij men onderling zo sterk afhankelijk is, is er geen plaats meer voor nationalistisch chauvinisme . Er is ook geen plaats meer voor geloofsvervolging, of, zoals op het ogenblik nog vaak gebeurt, kerkelijk interpretaties, die van de landaard afhankelijk zijn en kerkelijke maatregelen, die per land worden genomen.

Zeker, men zou distriktsgewijze dergelijke onderscheiden toch nog wel handhaven, maar de trek van de bevolking, die ongetwijfeld veel vlottender zou zijn dan op het ogenblik, zou m.i. die maatregelen eerder schadelijk dan gunstig doen werken.

Gezien de taak van de mens om een werkelijk goed mens te worden, zou een dergelijk objekt zeer begerenswaardig zijn. Indien tenminste niet de grotere gemeenschap, door een grotere machtswaan gedrongen, zou trachten een gezagspositie op de wereld in te nemen, i.p.v. alleen economisch zijn kracht te tonen en zijn invloed te doen gelden.

Verder lijkt mij, dat, gezien het innerlijk van de mens, een wegvallen van grenzen de enige oplossing is voor een werkelijk menswaardig bestaan. Kosten van vervoer zouden ongetwijfeld dalen, doordat alles in één hand zouden kunnen komen. D.w.z. in een volledige samenwerking. Iets, wat thans benaderd wordt, maar door nationale belangen toch nooit geheel verwezenlijkt.

Daarnaast zal men ongetwijfeld een grotere vrijheid zien van handel, werken en wandelen. Ook dat is belangrijk.

Ik vraag mij wel eens af, hoe een mens zich voorstelt in deze steeds technischer beschaving als een werkelijk vrij mens te kunnen leven. Hoe stelt men zich voor vrij te kunnen zijn, wanneer men eisen stelt aan een gemeenschap, die niet rechtvaardig zijn.

Ik wil U gaarne enkele voorbeelden geven. Laten wij dan allereerst aktueel zijn.

De woningpolitiek, zoals deze in Nederland wordt gevoerd, zoals die in België wordt gevoerd, de huisvestingspolitiek van Italië en de methoden, die Frankrijk probeert te vinden om althans enigszins de huisvestingsproblemen op te lossen, zijn zeer different.

Wat noodzakelijk is, is noch bezitsvorming, noch een staatsgarantie voor b.v. goed en goedkoop wonen. Wat noodzakelijk is, is een stimulans voor de mens om zelf te bereiken en een zekerheid, dat hij het bereikte ook werkelijk kan behouden en als zijn eigendom hanteren, zonder te veel beperkende bepalingen.

Wanneer je een mens een doel in zijn leven geeft, ook al is dat maar een stoffelijk doel en je zorgt, dat dat doel binnen zijn bereik blijft vallen, dan zal hij hard werken, veel werken en veel streven.

Het gevolg is, dat hij intens stoffelijk zal leven, maar daarnaast gedwongen wordt temidden van de gemeenschap zelfstandig te denken. In dit zelfstandig denken bedreigt hem ook niet de geestelijke dood, die zo vaak bestaat in verschillende landen, ongeacht de pressiegroepen, die optreden aan de ene kant en de maatregelen van regeringen aan de andere kant.

Een mens, die zelf na moet denken, denkt niet alleen na over de materiële zaken. Hij wordt langzaam maar zeker opgevoed tot een innerlijk begrip van zeer vele situaties, die hij thans, onopgemerkt haast, voorbijgaat. Wat interesseert het hem uiteindelijk, of er nu nieuwe huizen worden gebouwd, of niet. Het is aardig en wanneer je een huis nodig hebt en je kunt het krijgen, is het mooi. Maar hij heeft er geen deel aan.

Maar als zijn buurman een huis gaat bouwen, dan wil hij ook bouwen. Wanneer een buurman gaat studeren, omdat hij daardoor weet in de wereld vooruit te komen, dan zal hij ook gaan studeren, of de prijs ervoor moeten betalen en dan weet hij, dat het zijn eigen schuld is.

Denken is een grote noodzaak. Denken kan alleen bevorderd worden, waar een vrije meningsuiting bestaat. Die meningsuiting moet zó vrij zijn, dat een ieder overal en te allen tijde van alle dingen kennis kan nemen; ook van wat thans staatsgeheim heet en het in 9 van de 10 gevallen niet is. Ook van datgene, wat als voor de gelovigen niet geschikt esoterisch, of geestelijk geheim de massa ontzegd wordt.

Een gemeenschappelijk rijk, dat heel Europa zal overdekken, zou in de eerste plaats enorme economische mogelijkheden in zich bergen. Daarnaast zou het vele kulturen, die thans van elkaar gescheiden zijn, met elkaar vermengen.

Ik weet wel, dat er een hoop mensen zijn, die zeggen, dat het ras zuiver moet blijven. Dat is allemaal heel mooi, maar heeft U wel eens op honden en katten gelet? Weet U, dat die eigenaardige mengsels van 17 onbekende rassen sterker, trouwer en meestal intelligenter zijn, dan Uw mooie raszuivere honden en katten?

Europa is een oud land. Europa heeft behoefte aan nieuwe impulsen, die gevonden kunnen worden; wanneer de verschillende stammen en volken van Europa, langzaam en door eigen behoefte en noodzaak gedreven, zich met elkaar zouden gaan vermengen.

Ook lijkt het mij erg gunstig, wanneer de verschillende beschouwingen op godsdienstig, zowel als maatschappelijk terrein, zouden worden uitgewisseld.

Stelt U zich eens voor, dat misschien voor de eerste maal in Italië de Luteranen, de protestanten, te werken komt met een katholiek en beiden één belang hebben, dat zij elkaar móeten begrijpen en móeten verstaan, dat zij alleen zó zichzelf kunnen handhaven.

Denkt U dan niet, dat er een begrip en een verdraagzaamheid komt? Misschien? Neen, wel zeker.

Ik weet niet, of U wel eens een leger in de oorlog hebt gezien. Dan bestaan er natuurlijk persoonlijke vijandschappen. Dat is zeker. Er bestaan ook grote vriendschappen. Maar belangrijker dan dat alles is de eenheid, die in dat leger bestaat. Men voelt zich één geheel en verdedigt zich gezamenlijk a.h.w. Niet alleen tegen de vijand, zoals U misschien denkt, maar ook tegen hongersnood, het ongemak e.d.

Nu kunt U elke oorlogsroman nemen, die er geschreven is. U kunt spreken met de soldaten van 1914 - 1918, of van de laatste oorlog, zij zullen U dit allemaal moeten bevestigen. Zodra er van bovenaf geen druk wordt uitgeoefend om onderscheid te maken - b.v. in het Amerikaanse leger door de verschillen, die men maakt tussen de negertroepen en de blanken - dan treedt een verbroedering op.

De experimenten in Korea hebben bewezen, dat gemengde groepen der Amerikanen, waarin dus zowel "coloured people" als blanken waren opgenomen, gezamenlijk een hechte eenheid konden vormen, die niet alleen in de strijd, maar in elk probleem van het leven daar ook als eenheid wist te handelen, zichzelf te verdedigen en te bevoordelen.

Ik geloof, dat Europa, meer dan het thans beseft, aan de vooravond staat van een grote strijd. Er is een tijd geweest, dat Europa met zijn verschillende landen het centrum, de bakermat, van de beschaving was. Een tijd, dat de industrie en de uitvindingen van Europa de wereld beheersten. Het is nog niet eens zo lang geleden, dat grote vrachtschepen de kulturele en betere produkten voor de Verenigde Staten gingen halen in Europa, in Engeland en Frankrijk.

Wanneer wij beseffen, hoe sedertdien overal de eigen beschaving, de eigen kultuur is toegenomen, dan kunnen wij ons misschien ook voorstellen, dat de wereldmarkt, die ook in Europa in zijn huidige vorm nodig heeft om tot een rendabele produktie te kunnen komen, langzaam maar zeker gaat slinken. Men is op een onderling evenwicht in Europa aangewezen. Eerst wanneer dit bereikt wordt op een juiste en vredige wijze, zal het mogelijk zijn Europa ook verder een bakermat der beschaving te doen zijn. Alleen dan is het mogelijk, dat het geestelijk goed, dat geborgen is nog in Europa, blijft voortbestaan in de Europese mens en niet wordt verdrongen door woekeringen als reklame, miskennde "vrije tijdsbestedingen" als het kijken naar sport, of nog erger: het kijken naar t.v.

Al deze dingen hebben natuurlijk hun verdienste. Op het ogenblik zijn het wapenen, waarmee de mens zichzelf afstompt tegen de zorgen van het leven. Het zijn uitvluchten, waarmee hij tracht te ontkomen aan een realiteit, die onvoldoende uitzichten biedt.

Zelfs degenen, die zich met het esoterisch en geestelijk werk bezig houden, zijn slechts zeer zelden in staat tot de praktijk te komen. Zij luisteren gaarne, zij willen misschien in hun levenshouding iets ervan uitdrukken. Maar op het ogenblik, dat je probeert die mensen verder mee te voeren naar een begrip van hogere waarden en een erkennen van kosmische krachten en beleven ervan misschien, dan aarzelen en zeggen: "Dat past niet in mijn leven".

Dat zeggen zij alleen, omdat dit leven zelf veel te ingewikkeld en veel te kompleks is.

Die kompleksiteit komt op een ander terrein nog beter tot uiting. Op dat van het recht. Het is een tamelijk dwaze wereld, waarin je in Duitsland b.v. 5.000 M boete kunt krijgen, in Nederland drie dagen, of maximaal f 50,-, in België niet strafbaar bent enz. Er is geen gezamenlijke maatstaf en geen gezamenlijke regel.

Het is een dwaze wereld, waarin het ene land alles met de wet wil regelen, het andere zich werpt op de superioriteit van de uitvoerende organen, het haast Goddelijk recht van de politiemann b.v., terwijl weer anderen zich baseren op de schijnbare anarchie der burgers.

Dergelijke dingen werken verwarrend. Europa heeft niet behoefte aan veel wetten, maar aan strenge, harde en juiste wetten, die de mens veel vrijheid laten en hem slechts daar onmiddellijk en zwaar straffen, waar hij ingrijpt in de vrijheid van anderen, ofwel in bezit, of zelfs een leven zou schaden.

Men heeft behoefte aan rechters, die onafhankelijk zijn, ook van politieke invloeden. In Nederland is dat gelukkig niet zo erg. Er zijn andere europese staten aan te wijzen, waar dit wel het geval is.

Als er één recht zou zijn en één vrijheid voor alle volkeren van Europa, dan zou de bron van vele geschillen, die geleid hebben tot wereldoorlogen, tot economische oorlogen, tot allerhand politiek gekonkel, plotseling uit de weg geruimd zijn.

De mens zou een wereld hebben, die het streven waard is. Als een wereld het streven waard is, dan streef je op jouw manier naar God.

In de tijd, dat Frankrijk een groot rijk was en vrijer dan menigeen zich, door revolutieverhalen langzaam maar zeker onbewust geworden, voor kan stellen, toen bouwde dat land zijn mooiste kathedralen, maar schreef gelijktijdig in staan de esoterische bewustwording van de mens.

Toen in Duitsland de Hanzesteden heersten, verrezen er kerken en gebouwen, die in hun symboliek, maar ook in hun afmetingen, in hun esoterische structuur haast, aangaven, hoe ver dit volk doordacht en hoe intens het zich één wist met kosmische waarden.

Thans is dat voorbij. I.p.v. het begrip voor de eeuwigheid staat de z.g. funktionele stijl. Wij vinden blokkendooswoningen en bouwkonstrukties overal. Wij vinden t.v.torens en reklameschilden. Maar wij vinden maar heel weinig, dat op God wijst.

Zelfs vele kerken, zoals zij thans worden gebouwd, zijn eerder een architektonisch meesterstukje, dan een weloverdachte aanduiding van een Goddelijke grootheid, of een weergave van de mens naar hoger.

Toch heeft die mens in heel Europa behoefte aan een kontakt met God. Maar het is onmogelijk door de grenzen, door de misverstanden, door de strijd, die ook op geestelijk terrein woedt.

Wanneer alle protestanten van een bepaalde belijdenis als één macht op zouden kunnen treden, dan zouden zij een rechtvaardige weergave kunnen vinden van hun eigen denkbeelden in de staat, door hun eigen praktijk, door hun eigen leven.

Nu hebben wij of van een bepaald geloof verzadigde gebieden, waarin de eeuwige gezapigheid van een insluimeren van de geestnood en machtspraktijken, die niet juist zijn, dan wel kleine groeperingen, die wanhopig met hand en tand zich moeten verzetten tegen de aantasting van groten.

Denkt U, dat in een werkelijk verenigd Europa de Humanisten zo op de achtergrond zouden staan als thans? Ik geloof het niet. Geloof U, dat Rome een zo felle strijd voor begrip zou moeten voeren in sommige landen als thans? Ik geloof dat niet. Ik ben ervan overtuigd zelfs, dat er zeer grote waarden te vinden zijn en heel belangrijke waarden.

Ik moet dan natuurlijk vooruit lopen op de werkelijke gebeurtenissen. U begrijpt, dat omstellingen, zoals ik thans heb aangeduid, vele jaren vragen, totdat wederom een balans van evenwicht is bereikt.

Maar wanneer dat evenwicht bereikt is, zie ik in de eerste plaats: het stellen van steeds hogere mentale eisen, grotere beschaafing, een vermindering van vatbaarheid voor allerhande dwaze leugens. Ik zie een vergrote belangstelling, ook voor het religieus denken, omdat men dan eerst in alle staten kan begrijpen, hoe juist het konflikt der religies der beschouwingen op godsdienstig gebied vruchtbaar is voor een geest, die zoekt naar bewustwording.

Ik voorzie, dat eenheden, die thans eerder bloeien in de Verenigde Staten dan in Europa, althans in veel grotere aantallen, ook in Europa wederom als kern van esoterisch streven, zich steeds sterker zullen opbouwen.

Ik voorzie, dat het versmelten van de verschillende mentaliteiten een geslacht zal baren, dat in staat is vrolijk, ja, vreugdig op de wereld te leven en gelijktijdig het oog voortdurend richten op God.

Ik geloof verder, dat juist een dergelijke wereld, de jonge mens zal stimuleren om te streven, niet alleen in de stof, maar ook in denken, in logika, in filosofie, uiteindelijk in de esoterie, om te komen tot een juiste definitie van zichzelf, een juiste waardebepaling, waarmee hij dan, gedragen door een kultuur, ouder en rijper dan menig een beseft op dit ogenblik, kan komen tot een geestelijke bereiking, die een Aquariustijdperk waardig is.

Ik moet nog stellen, hoe het zal zijn, wanneer men de eenheid van Europa blijft tegenhouden, wanneer het alleen maar blijft bij mooie woorden, alleen maar blijft rekenen met de kleinere, maar zeer vaak belangrijke pressiegroepen in de verschillende landen.

In de eerste plaats: in verschillende landen zullen verschijnen selen optreden, die door een kompensatie konden worden opgeheven, maar nu niet.

In Nederland te grote bevolking, waardoor de werkelijke levenswaarde steeds minder wordt met een afnemende vraag op de wereldmarkt, en vergrote armoede.

Voor Frankrijk is er geen mogelijkheid om de thans bijna geheel ontvolkte landbouwgebieden opnieuw met goede boeren te vullen. Als gevolg daarvan een steeds grotere verantwoording van de staat, die uit de weinige industriesteden de eisen van het gehele platteland en vele kleinere steden tegemoet zal moeten komen en niet in staat is deze zware last te dragen.

Voor Zwitserland: een eenzijdigheid van denken, die ongetwijfeld daar besaat, blijft voortbestaan en men komt eerst te laat tot de ontdekking, dat men door het uitschakelen van enkele belangrijke elementen in de samenleving en in de politiek zichzelf in een slop heeft gebracht, waar men niet meer in staat is voldoende voeling te krijgen met de omringende wereld. Iets, wat voor Zwitserland zeer noodzakelijk is.

Voor Duitsland een door gebrek aan bekendheid met de buitenwereld en haar ware wezen en werken ermee, toenemen van de pruisische mentaliteit, gevolgd door een verhoogde oorlogsdreiging en een steeds sterkere pressie van mensen, die uiteindelijk toch weer zouden gaan geloven tot een superras te behoren. Zeker, wanneer de thans regeerders, die Hitlers regime en de gevolgen van een dergelijke waan aan de lijve ondervinden hebben, weer vervangen worden door jonge politici.

De konklusie is wel duidelijk: ik heb landen genoemd, die langzaam maar zeker versmoren in hun afzondering. Mensen, die langzaam maar zeker de moed niet meer hebben om te denken, te leven en te streven, die zich laten drijven op de gebeurtenissen en alleen maar schreeuwen om brood en spelen, zoals eens het gepoepel van Rome deed.

Mensen, die in bier, jenever, wijn, in t.v. en film, of in sport, of in zonnekultuur zo hier en daar een onvluchting zoeken van de werkelijheid en in hun stompzinnig niet-denken een ras ter wereld brengen, dat niet méér, maar veel minder menselijk is. Een ondergang van het oude Europa, overvlaugeld door de andere rassen, maar een Europa, dat juist in zijn stompzinnigheid dan met een grandioos en spectaculair effect afscheid zou willen nemen van zijn wereldinvloed, dat hij ongetwijfeld geholpen zal worden door zijn vermogen in een politiek spel andere tegenstanders op elkaar af te jagen.

Maar de keuze zal binnenkort heel duidelijk zijn, ofwel een werkelijk Verenigd Europa, of een voortdurend balanceren van verschillende staten tussen het kommunisme en de westerse wereld, met als gevolg een eclatante explosie van atoombommen.

Een vrij Europa is niet alleen een droom, het is een noodzaak. Een vrij Europa kan alleen een Europa zijn, waarin geen grenzen zijn. Een Europa, dat al zijn bronnen kan gebruiken en alle mensen kan gebruiken en juist daardoor de juiste welvaart kan scheppen voor een ieder, die de juiste levensinteressen heeft, voor een ieder de mogelijkheid om kennis te nemen van veel verschillende gedachtenscholingen, van vele verschillende stromingen en zo, geestelijk sterker wordend, te blijven, wat het zo lange tijd geweest is: de tuin van de wereld, waarin de geestelijke bloei steeds weer nieuwe impulsen doet uitgaan, de erfgenaam van het oosten.

Heeft U nog opmerkingen, of vragen?

x De taal?

- Heeft U wel eens opgemerkt, hoe makkelijk kinderen talen leren? Wanneer de jeugd van Europa vrij is om zich te bewegen, dan zal zij in nog veel sterkere mate doen, wat zij op het ogenblik al doet: zij zullen naar het buitenland trekken. Wist U, dat er b.v. in Nederland van de jonge mensen tussen 8 en 22 jaar bijna 60% 2 talen althans kan verstaan? Dat meer dan 40 % van de jongelui tenminste één taal voldoende beheerst om zich daarin volledig verstaanbaar te maken?

Wanneer U dat nu hoort en U denkt dan eens verder na aan de huidige tijd, toen door de bittere noodzaak gedreven, vele mensen, al was het met tegenzin, leerden de Duitse taal te verstaan. Hoeveel gemakkelijker zullen dan de mensen de taal niet leren verstaan, wanneer er reden is.

Dit betekent een versmelting van talen. Zoals thans Friesland zijn eigen taal heilig en hoog houdt, hoewel een beschaafde Fries heel goed Nederlands kan spreken, zo zal dan de Hollander uit die dagen zeker het Nederlands in ere houden als een cultureel bezit en erfdeel. Daarnaast zal hij ongetwijfeld een taal spreken, die aangepast is bij het gebied, waar hij woont.

Door die uitwisseling zal - zij het, dat dit een 100tal jaren minstens vraagt - op de duur een soort eenheidstaal ontstaan, die door ieder wordt begrepen, die door ieder wordt gebruikt, daarnaast zal elk gebied nog zijn eigen taal en zijn eigen dialecten handhaven.

x Jammer, dat wij niet nog 100 jaar kunnen leven.

- Weest U blij, dat U dat verjongingsbad, dat men de dood noemt, zult moeten ondergaan vóór die tijd, zodat U met volle vitaliteit, hetzij uit de geest, of op een andere wijze, deel zult kunnen hebben in deze belangrijke ontwikkeling, juist dáár, waar zij voor ons zo interessant en belangrijk worden, het gebied van de geestelijke vrijwording van de mens, van een intenser en bewuster nagaan van de richting, die voor hem noodzakelijk is.

x Wat kunnen wij eigenlijk doen in onze kleine kring?

- x Ouderen kunnen een heel belangrijk ding doen - misschien een beetje bitter, dat ik het zeg - : meer plaats maken voor de jongeren. Dat is vooral noodzakelijk, omdat de jongeren het uiteindelijk zullen zijn, die dit tot stand brengen. De ouderen zijn te zeer verknocht aan hun oude begrippen van staat, macht, nationaliteit, om dit tot een goed einde te kunnen brengen.
- Bedoelt U, dat de ouderen op een bepaalde tijd uit hun werk zullen moeten stappen, of de jongeren meer de vrijheid te laten?
- x Ik bedoel, beiden, een klein beetje.
- Wanneer een oudere mens een taak vervult en hij vervult die goed en daarnaast is een jongere, die die taak beter vervult, dat die oudere mens dan bewust zegt: Ik treed hier terug, want hier is een betere. Het is iemand met frisse ideeën en meer moed.
- Als U in de politiek kijkt.....Heeft U wel eens opgemerkt, dat de jongeren onder de ministers, de Benjamins, soms zo brutaal zijn? en bij de wethouders ook al, heb ik gehoord. Die doen het op hun manier, misschien een beetje bruusk. Dan beklagt men wel eens, dat het zó is gegaan.
- Men vergeet één ding: de ouderen hebben de kans gehad om het op hun manier te doen en het nooit gedaan hebben.
- Het is de tijd, dat de jongere mens een beurt krijgt. Het is niet prettig voor ouderen dit te moeten horen. Ook voor iemand, die in de regering zit te horen, dat er jongeren bij moeten komen. Ik geloof toch wel, dat jeugd erg belangrijk. Jeugd durft. Jeugd experimenteert.
- x Ik heb nog niet gezien, dat de jeugd meer kan dan oude mannetjes!
- Om de reden, mijn waarde vriend, dat zij de kans krijgen om hun idee te proberen; maar op het ogenblik, dat zij het dan in werking stellen, zit er voor elke jonge mens, die een experiment probeert, over het algemeen een 50. tal oude heren, die ach en wee roepen en dan proberen de jongere met zijn systeem zo snel mogelijk in de doofpot te duwen.
- Het is een heel pijnlijk probleem, dat U daar aan snijdt. Men zegt niet direkt tegen de jongere, dat het niet zó mag. Men probeert hem te dwingen om die vernieuwing terzijde te zetten.
- Om op een ander terrein nu eens even te komen: Kort geleden vroeg een jonge priester vergunning - in een dorp - om de kerk te gebruiken voor lezingen met muziek en al, wat er bij hoort, om zo de mensen nader te brengen tot een bepaald geloof. De jonge man had het heel goed gezien. In de kerk had hij ruimte. Er werd neen gezegd, dat mocht hij niet, want die kerk was gewijd. Hij zou de patronaatszaal kunnen gebruiken, maar die kon hij niet krijgen op de dagen, die voor hem belangrijk waren, omdat hij zijn publiek zou kunnen bereiken op deze manier, want dan was het nodig voor een jongelingenvereniging en dan voor een meisjesvereniging en dan moest er nog een filmpje worden vertoond en dan moest er nog een missionaris spreken.
- Daar heb je nu een typisch voorbeeld, hoe men zegt: "Wat je doet is heel goed, mijn jongen", maar gelijktijdig het initieftief de nek omdraait, door te verklaren, dat het onmogelijk is.
- Een jonge mens denkt na. De jongere had een idee, dat hij iets kon doen. Hij wilde een soort debatclub oprichten, waarin speciaal debatten zouden worden gehouden over godsdienstige en bijbelse zaken. Het geschiedde in de nabijheid van Joure. Die club is precies 3 x bijeen geweest, daarna hebben de ouderlingen het verboden. Weet U waarom? Om dat iemand de euvelen moed had een twijfel uit te spreken aan de juistheid van bepaalde bijbelse verklaringen, omdat een ander had gezegd, dat, wat de dominee op de kansel naar voren bracht, eigenlijk ook maar kletskoek was.....

Op deze manier werd wederom een zeker gunstig geestelijk initiatief de kop ingedrukt.

x Dit kan toch niet altijd zo door blijven gaan? Dit wordt toch verder ook wel overdacht door de jongeren? Zij zullen nu toch wel niet nala -
ten bij elkaar te komen?

- De jongeren komen nu bij elkaar, maar nu spreken zij niet meer over ,
wat belangrijk is de esoterische zaak, maar nu spreken zij over, hoe
dom de dominee en de ouderlingen zijn. Daarmee is dus de hele impuls
in een andere richting gekomen.

Een jonge mens, die eerlijk mag en kan streven, die de kans
krijgt zijn eigen ideeën te proberen, zelfs al zeg je als oudere: zorg,
dat er reserve is om de fouten evt. op te vangen. Nu worden zij elke
keer in een hoek gedrukt, ofwel zij laten zich als dode elementen in
dezelfde sleur voortduwen, dan wel - wat nog veel fataler is - zij wor-
den de vijanden van de volwassen samenleving, van deze maatschappij en
zijn wetten. En in dit hartstochtelijk verzet vergeten ze de reden van
het verzet en wordt het verzet zelf hun levensdoel.

Het probleem, waar het hier om gaat, is dit: dat de ouderen naar
hun eigen goedvinden over het algemeen proberen de jongeren teveel te
leiden, te onderdrukken en uiteindelijk vaak projekten van de jongeren
vaak onmogelijk maken, die toch in feite wel uitvoerbaar zijn.

Dit is geen axioma, maar wanneer blijkt, dat de maatschappij van
de ouderen een mislukking is - dat blijkt ook wel aan alle kanten -
dan is het toch wel de tijd om ook de jongere een kans te geven. Erger
kan het al haast niet meer.

x Dan zouden al die studentenverenigingen niet kunnen bestaan? Die zou -
den allemaal doodbloeden, want dan zou de prof. het verbieden.

- Inderdaad, maar heel vaak alweer met een verkeerd element, n.l. met
de idee van academische superioriteit boven het vulgus vulgare. Dat
is ook weer vaak een schadelijke faktor. Ik zeg niet, dat het altijd
en overal zo is. Ik zeg alleen: deze voorbeelden heb ik gegeven om dui-
delijk te maken, dat men in heel veel gevallen, in heel veel christe -
ke gemeenten, toch het initiatief van de jongeren onderdrukt, of te
veel in een bepaalde baan leidt. Dat men daardoor het frisse en jonge
initiatief teveel onderdrukt.

Wanneer men experimenten toelaat, dan is het op een terrein, waar-
op het geen schade kan.

x De ouden hebben te veel invloed. Volgens de Orde zal hierbij geestelijk
ingegrepen worden, doch m.i. niet snel genoeg.

- U moet één ding goed begrijpen. Die ouderen vallen vanzelf. Wanneer zij
niet willen gaan en het is noodzakelijk, - niet wenselijk, maar nood-
zakelijk, dat zij gaan voor de verdere bewustwording van de wereld -
dan gaan zij. Dan gaan zij snel over, of het ziekenhuis in; maar dan
worden zij op non-aktief gesteld. Het zijn vaak juist elementen, waarvan
de wereld meent, dat zij erg belangrijk en daadkrachtig waren ,
maar hun wijze van denken en handelen was niet juist. Die was te ge -
vaarlijk voor het labiel evenwicht van de wereld op dit ogenblik en
zou dus b.v. een vernietiging kunnen betekenen, of wel zij hebben te
zeer getracht de zaak te standariseren in ^{een} soort "goede, oude tijd" psy -
chose.

Wanneer nu echter al, wat hinderlijk was voor de vooruitgang, plot-
seling zou breken, dan zou de jeugd ook losbreken. Zij moet de eigen
verantwoordelijkheid dragen. Dat zou zij niet doen, wanneer zij niet een ze-
ker verzet naast zich hield.

De mens, die zich bewust is van zijn taak, kan terug treden.
Dat is in heel Europa zo. Men heeft de nederlandse regeringen vaak

-voor geworpen, dat zij zich - vooral na de oorlog - teveel hebben ge-oriënteerd op de richting, die door staatslieden uit andere landen werd aangegeven.

- Ik geloof, dat dit verwijt zeker niet ongerechtvaardigd is, om dat men zich georiënteerd heeft op die landen, waarmee men geen direkte binding had.

- Maar als deze zelfde regering, met deze zelfde plichtsgetrouwheid zicht richt b.v. op Europa, in een Natoverband desnoods, in de E.E.G., dan valt ons op, dat b.v. Nederland een zeer gunstige stimulans is in vele gevallen. Dan blijkt ons ook, dat Nederland, wanneer het althans los kan laten de te sterke leiding, waaronder het gebukt gaat in de laatste tijd, men in staat zal zijn in het schijnbaar bandelozier en vrijer België te overvleugelen en dan zal men inderdaad weer van de "rijke" Nederlanders kunnen spreken.

- Maar daarvoor zal Nederland zijn vooroordelen terzijde moeten leggen, niet alleen op het terrein van de handel, maar op het terrein van de politiek, van volksaard en men zal zich moeten zien als wereldburger, i.p.v. als de burgers van een klein landje, dat in vele kleine dingen groot is.

- Het gaat er niet om in kleine vele dingen groot te zijn als natie, het gaat erom, dat ieder lid van de natie als mens groot is. Dat is het enig belangrijke.

- In Europa kan ik wijzen op enkele uitlatingen van de franse politiek, plus enkele handelingen van de franse politici van de laatste tijd, die precies tegen een europese gemeenschap gericht zijn. Ik kan U wijzen op eigenaardige gebeurtenissen in Italië, die klaarblijkelijk gericht zijn op een ontkomen aan elke verplichting van een gemeenschap. Ik kan wijzen op een K.S.G., waar in bepaalde landen een soort politiek voeren van "plukken, plukken, plukken, laat een ander maar betalen" zonder ook maar één keer werkelijk ook zelf erachter te staan, tenzij het in het eigen belang was. Het zijn heus niet de staten met arme mijnen geweest.

- Wanneer U zó Europa beziet, dan zult U begrijpen, dat de europese gedachte op een andere wijze moet worden uitgeleefd.

x Dus het gewone volk moet zich bewust worden van deze dingen?

- Het is juist andersom. Europa zal eerst zijn economische eenheid moeten bereiken, vóórdat een werkelijke en algemene grote bewustwording, een soort nieuwe gouden eeuw in Europa kan ontstaan.

x Bedoelt U ook de Russen?

- Zij behoren ook tot Europa en hebben ook hun taak in Europa. Zij kunnen, wanneer eerst het westen van Europa zich verenigt tot een eenheid, op de duur zeker niet meer zich zo afzijdig houden, als zij thans gedaan hebben. Sterker: juist omdat dit Verenigd Europa niet meer zo zal worden gezien als een vazal van de Ver. Staten, zal de politiek van Rusland en zijn satellieten gunstiger zijn op handelsgebied en onbewust zal men daarmee toegeven aan de tendenzen, die ook daar heersen, naar grotere vrijheid.

- Ook achter het ijzeren gordijn zijn het vaak de ouderen, die regeren, maar de jongeren hebben al enorm veel bereikt in een steeds groeiende vorm, die ik geen verzet wil noemen - dat is het niet - maar een neutralisatie van vele politieke theorieën en stellingen, waardoor ongetwijfeld op de duur de vrijheid van het russische volk groter móét worden, of het gehele volk ondergaan. Dat beseft men in het Kremlin evengoed, als men het beseft bij de jongeren zelf.

- Ik zou alleen willen, dat men het in vele opzichten even realis-

tisch was in de westerse staten.

x Ik meen, dat de muur tegen het bereiken is: het egoïsme van verschillende naties.

- Het egoïsme van verschillende naties is te overkomen door de gemeenschap langzaam maar zeker zó uit te breiden, dat een ieder daaruit steeds meer voordelen heeft, terwijl kleinere groeperingen de offers brengen.

Wanneer men de landbouwende stand in de thans in landbouw nogal welvarende gebieden offers laat brengen, waartegen zij zich ongetwijfeld tegen zullen verzetten, dan zullen zij het zijn, die weg trekken en b.v. andere landbouwgebieden, die thans onontwikkeld zijn, gaan ontwikkelen, omdat daar nog iets te verdienen is.

Wanneer bepaalde industrieën, die thans nog zo heerlijk beschermd worden en nationaal zo noodzakelijk zijn, in een vrije konkurrentie laat staan t.o. anderen, dan zal blijken, wat men presteert en wat de grootheid is.

Daarnaast staat: wanneer men de vrije konkurrentie toelaat door verschillende landen (voorlopig nog dus alleen economisch en niet staatkundig), dan zal voor de verbruiker een zodanige daling van marktprijzen optreden, dat daardoor alleen al men zich veel prettiger zal voelen. Wanneer de massa zelf daar een voordeel in ziet, dan is het mogelijk om die maatregelen door te zetten.

Het dwaze is echter, dat men de menigte agiteert vóór of tegen deze projekten, naarmate men meent die massa mee te kunnen krijgen en dus voor zichzelf - en dat is het gevaar - politieke en staatkundige macht te bereiken.

Het is soms noodzakelijk, dat er demagogie is, want die demagogie is een noodzakelijk element, dat verstoring kan brengen in te stabiel opgebouwde structuren. Een stabiele politiek is n.l. niet altijd goed en gunstig. Zij leidt tot verstarring.

Op zichzelf is een demagogisch effect, dat wij vinden in zeer vele groeperingen, zodra zij niet aan de macht zijn, een niet alleen betreurenswaardig, maar zelfs een verachtelijk verschijnsel.

Dit verachtelijke verschijnsel van kleine groepen, die de grote massa beïnvloeden, zijn het vooral wel, die Europa zijn eenheid onthouden. De volkeren van Europa hebben geen bezwaar daartegen. Het zijn de kleine belangen en pressiegroepen, die de menigte mee weten te krijgen. Zo zie ik het tenminste.

x Hoe denkt U van de devaluatie van de Franse franc, waardoor o.m. het bestaan de K.S.G. bedreigd werd?

- Voor Frankrijk was het een zeer logische handeling, zolang het zich wil beschouwen als een autonome staat met een minimum aantal verplichtingen t.o. de omgeving. Zolang la gloire de la France belangrijker is dan de welvaart van Europa is een dergelijke handeling verantwoord.

Dergelijke handelingen worden veel gepleegd - ik zou erop willen wijzen, dat ook andere staten regelmatige manoeuvres uithalen om hun valuta vast, of minder vast te maken, naarmate het voor hun zakelijke belangen beter is, of voor hun politieke invloed.

Het geeft niet aan, waar de moeilijkheden zitten. Het geeft alleen een paar van de verschijnselen weer, die op zich volkomen logisch zijn.

Met al deze vragen, vrienden, hebben wij het enig werkelijke belangrijke punt van dit probleem, nog steeds ontzegd.

Er is niemand van U geweest, die werkelijk de vinger op de wonde -
- legde. Dicht zijn wij er bij gekomen met de opmerking over het natio -
- naal egoïsme. Neen, er is geen nationaal egoïsme.

- Een nationaal egoïsme wordt opgebouwd, doordat elke natie be -
- staat uit groepen van egoïsten, die elk voor zich een bepaalde richting
- voorstaan.

Zoals hier op het ogenblik gemarchandeerd en gehandeld wordt om
- een paar centen subsidie hiervoor en daarvoor, zo gebeurt het in ande -
- re landen precies hetzelfde. Zoals er wordt gehandeld om een klein
- beetje meer beschermend recht voor dit of voor dat, zo gebeurt het ook
- overal.

Het egoïsme van de men, zult U zeggen? Maar het egoïsme is in de
- meeste gevallen niet zo ongezond als U denkt, wanneer het n.l. een ge -
- zond egoïsme is. Een begrip voor de verhouding van het Ik tot de we -
- reld.

Maar de mens heeft geen begrip voor zijn verhouding tot de we -
- reld. Hij heeft helemaal geen begrip voor zijn werkelijke verhouding
- t.o.v. de kosmos en de eeuwigheid.

Wanneer wij de mens zover kunnen brengen, dat hij begrijpt een
- organisch deel te zijn van een geheel, dan kunnen wij de rampen voor -
- komen, die er anders dreigen.

Wanneer wij de mens zover kunnen krijgen, dat hij niet meer denkt
- aan zichzelf en niet alleen aan een bepaalde groep, maar denkt aan de
- mensheid; wanneer hij door wil dringen in de kern van de waarheid, die
- de mensheid regeert en uit alle denken van de mensheid wil plukken
- voor zich om te komen tot een geestelijke ontwikkeling, dan komen wij
- ergens terecht.

Een Verenigd Europa, dat door staatslieden uitgedokterd wordt ,
- zal waarschijnlijk in de eerste tijd een grote mislukking zijn, maar
- een Verenigd Europa, dat groeit uit mensen, die elkaar willen helpen ,
- dat kan goed zijn. Denkt U maar eens aan de gemeenschappelijke werkkam -
- pen, zoals er zijn geweest in Israël, in Yugo-Slavië, in Polen en in
- Duitsland; die internationale werkkampen, waar jonge mensen samen de
- handen uit de mouw steken, hun vrije tijd opofferen; niet voor een treu -
- rige bezigheid, maar om iets te presteren en iets tot stand te brengen
- en daarbij zelf vreugde te vinden.

Deze mentaliteit leidt ook tot een nadenken over datgene ,
- wat ligt achter het leven. Deze mentaliteit brengt de mens tot een aan -
- vaarden van zijn medemens; een vreugdig accepteren.

Wanneer wij dan denken - ik wijs weer op Nederland - dat hier op
- het ogenblik aan de kuststreken vaak smalende opmerkingen worden ge -
- hoord: "Nou., het is weer een nieuwe invasie, maar nou betalen ze ten -
- minste", alleen omdat zij Duits horen spreken.

Dan zeggen ze : O, de prijzen even opslaan, daar komt een Ame -
- rikaan, want die zijn allemaal steenrijk! Wat óók voorkomt, vrienden .
- Dat is een mentaliteit, die niet egoïstisch is, maar oneerlijk. Een on -
- eerlijkheid, die zich voortzet in een z.g. rechtschapenheid, die inner -
- lijk geen cent kontakt heeft met God, die geen cent begrip heeft voor
- bijbeldwetten en geen flauwe notie van de Goddelijke macht, die voor
- elke mens klaar staat om hem te helpen, wanneer het nodig is.

Deze stomme zelfrechtvaardiging van alle mensen, dit stupide ver -
- werpen van alles, wat niet precies past in eigen ideeën, dit nog stom -
- mere, zichzelf gerechtigd menen om t.o. een ieder eigen voordeel, on -
- geacht de kosten te verdedigen; dit tezamen is, wat Europa gescheiden
- houdt. Dat is het ook, wat deze wereld tot een ondergang kan brengen,
- wanneer het niet heel gauw verandert.

Men heeft wel eens gezegd, dat men alle legers af zou moeten schaffen. Als men alle legers afschaft en alle wapens hier vernietigt, en men brengt de mens niet tot het bewustzijn van zijn menselijke taak, dan is nog oorlog.

Vergeet niet: Kaïn sloeg Abel dood met een stuk hout....

Het zijn niet de legers, het zijn niet de wapens, het zijn de mensen. Het zijn niet de industriëlen, het zijn niet de predikers, de fanatici van een bepaalde godsdienst.... Het zijn de mensen...

De mensen moeten groeien. Zij moeten groeien tot een besef, waarin zij verhoudingen leren zien. De werkelijke verhoudingen.

Dat is voor mij de enige oplossing.

x De publicaties in de couranten wekken apathie voor dit denkbeeld. De jeugdzorg echter gemakkelijker te winnen zijn hiervoor, wanneer zij kunnen horen, wat U hiervan zegt.

- Probeer dan, ook de jeugd van deze gedachtengang kennis te laten nemen. Het gaat hier niet om ons woord. Wanneer er een priester of dominee is die het zelfde wil en kan zeggen, zullen wij dankbaar zijn. Of het nu een leek is, een pastoor of een rabbi, wij vragen niet anders, dan dat men begrijpt, hoezeer deze dingen ook noodzakelijk zijn.

Het gaat niet om godsdienst, geloof, om wie het zegt. Belangrijk is alleen, dat de mens de boodschap verstaat. En ik geloof - misschien ben ik nu toch optimistisch - dat die stem wordt gehoord, overal en in een steeds toenemende mate.

Ik geloof, dat ik in deze lezing over een verenigd Europa iets heb gezegd, dat door duizenden stemmen over heel de wereld wordt gezegd en door velen verstaan. Mijn woorden zijn een recapitulatie van de noodzaken. Maar niet - denkt U dit vooral niet - de stem eens roependen in de woestijn.

Ik breng U, als toehoorders en medewerkers van onze groep, op de hoogte. Ik maak U duidelijk, hoe wij het zien, hoe wij denken. Ik hoop, dat U de idee verder uitdraagt.

Want dit is iets, wat de gehele wereld moet weten. Hoe en waar het dan gezegd wordt, komt er minder op aan. Als het maar gezegd wordt.

x Mag ik zeggen, dat deze gedachte al verder is doorgedrongen?

- Dat weet ik. Maar nog niet ver genoeg. Het is de enige kans van de mensheid, begrijpt U. En dat vergeet men wel eens.

De mens staat op een belangrijk punt in deze dagen. Hij zal nu moeten beslissen: duizenden jaren terugvallen in ontwikkeling, misschien totale ondergang, of een wereld met andere waarden. Een wereld, die stoffelijk en geestelijk beter is dan deze wereld. Niet om zijn grotere rijkdommen, maar door zijn grotere geestelijke rijpheid, waarin de vrede van een geringere rijkdom meer telt, dan de overdreven bewondering van het bezit in deze dagen. Harmonie met God en de mensheid.

x U hebt nu wel dit onderwerp genomen, maar U had elk ander onderwerp kunnen nemen om te komen tot het punt, waarmee U geëindigd bent.

- Dank U zeer. Inderdaad.

x En om een verenigd Europa mogelijk te maken, zullen wij eerst moeten trachten een verenigd Nederland te krijgen. En daarvoor moeten wij bij ons zelve beginnen. Dat is dan de eindkonklusie.

- Dat ben ik grotendeels met U eens. Wat dat verenigd Nederland betreft zou ik op willen merken, dat zoveel Nederlanders verenigd zijn in zoveel verenigingen, dat juist daardoor van een werkelijk verenigd Nederland haast geen sprake kan zijn. Dit is overigens meer een grapje.

x De jeugd tussen twintig en dertig denkt al zo. Het zit er in. Zij zoeken uitwisseling met andere landen en volkeren.

- Waarvan ik dan ook voorbeelden heb gegeven. Maar het is niet voldoende. Niet meer.

Let wel: het zijn nog 3 à 4 jaren, dat U tijd heeft. U heeft geen eeuw de tijd meer. Nog drie of vier jaren en de konklusie zal getrokken kunnen worden. Dan zullen wij kunnen zeggen: Nu gaat de wereld onder. Of niet.

Dan zullen wij moeten zien, of de massa, de gewone mens, de moed heeft zijn maatschappelijke gezapige geborgenheid ter zijde te stellen voor het welzijn van de mensheid. En als men dat niet kan, wanneer de doorsnee mens dan nog niet weet, wat hij wil, slechts vaag iets zoekt desnoods, heb je een heel grote kans, dat het te laat is.

Er zijn anderen, die zoeken naar macht. Mensen, die God van zijn troon zouden stoten, wanneer zij de kans maar zouden krijgen, alleen om daar dan zelf op te kunnen zitten. Mensen, die zo overtuigd zijn van hun eigen rechtvaardigheid, dat zij beter denken te weten, wat de schep- per wil, dan God zelve.

Mensen, die, als eens Peter van Amiëns, het Dieu le veut uitroepen over de wereld, schreeuwen over de verdorvenheid van het kapitalisme, of het kommunisme. Zij weten, dat het niet precies zo is, als zij het voorstellen. Maar hun stelling is: Wij hebben de massa nodig voor de strijd en wij zullen ze krijgen.

De vraag is: zal de massa begrijpen, dat zij, één en verenigd, machtig genoeg is en een wereld kan scheppen, waarin de geest kan bloeien. Zal de mensheid dat nog begrijpen?

x Kan de mensheid niet het beste tot dit begrip worden gebracht door rampen en nood? Die brengen meestal eenheid en kunnen dus als katalysator dienen.

- Maak U daarover geen zorgen. Ik hoop, dat de mensheid bespaard blijft, wat haar nog gegeven kan worden, als een laatste redmiddel voor de ondergang.

Natuurlijk wordt U alle kans gegeven. De gehele wereld van de geest vecht tot de laatste geest en het laatste bewustzijn toe, om die mensheid te redden. Om een kostbaar geestelijk bezit te redden. Want ons gaat het niet in de eerste plaats om Uw maatschappij. De gehele witte broederschap doet al, wat zij kan, om de mensheid te redden. Als het noodzakelijk is, zal zij desnoods een werelddeel laten ondergaan.

Maar als de mensheid dan nog doorgaat, kunnen wij ook niets meer: Wij mogen de mensheid helpen en leiden. Helaas - maar het is Gods wil en dus uiteindelijk wel goed geloof ik - mogen wij ze niet dwingen.

U krijgt Uw kansen. Let maar op in de komende jaren. De mensheid zal zijn zorgen en zijn problemen krijgen. Zo groot, dat men misschien zal gaan beseffen, dat dit dwaze spel om macht en handelsbelangen de grootste dwaasheid is, die de mensheid kan begaan.

- Dan zal men misschien begrijpen, dat dit spel van politieke besprekingen enz. uiteindelijk nog gevaarlijker is, dan een oorlog zelf. U krijgt de kans om dit aan den lijve zonnig te beleven.

U zult zien, hoe de natuur zelve verontwaardigd opstaat als de mens te dwaas, te zeer tegen God gericht wordt.

Maar zelfs wanneer men allen dit gezien heeft, blijft nog de vraag: zal men in staat zijn, wanneer de dag komt, neen te zeggen. Neen te zeggen niet allen tegen een bepaalde politiek, maar ook tegen de aantijging, dat men geen patriot is, dat men slecht is.

Wanneer men U zal zeggen: geef ons de middelen, de wapens om mensen te doden - en gij weet, dat dit zeker niet de weg is - zult gij dan de moed hebben om neen te zeggen?

Dit betekent niet, dat U uw kinderen in het leger moet zeggen:

Deserteer maar. Want dat is alleen dwaasheid.

Het gaat niet om het leger. Dat kan soms heel nuttig werk doen. Het gaat om de mensheid.

Het gaat zelfs niet om de wapens zelf. Daaraan hebben mensen hun brood nog verdiend, als is dat niet op de mooiste manier. Het gaat om de idee van macht, macht, macht.

Wanneer men U zegt wij, wij westelijken, of wat dan ook, wij zullen groot zijn, wanneer men U vertelt, dat de vijand zal komen en de mannen afmaken, de vrouwen verkrachten en de kinderen naar slavenkampen sturen, dan zult U de moed moeten opbrengen om toch te blijven zeggen: Geen geweld.

Het je onthouden van geweld is uiteindelijk de enige weg. Er komt een ogenblik, dat deze wereld niet meer afhangt van de inzichten van de machthebbers of de leraren, maar alleen van de eenvoudige mensen, die durven zeggen: Ik zal geen mens doden. Afhangen van de eenvoudige mensen, die beseffen en zeggen: er is iets wat ons, eenvoudigen, bindt boven alle dingen.

Dat zijn de mensen, die het licht in zich zullen vinden en de kracht in zich zelf zullen vinden om vrijer over heel de wereld te bestaan en te gaan, dan ooit een machtige heeft kunnen gaan. Dezen zullen het zijn, die de wonderen doen, waarom de machthebbers der kerken hebben gesmoekt, doch die men nooit zag gebeuren.

Het zullen de eenvoudigen zijn, die de beslissende faktor vormen bij de vraag: zal de mensheid voortbestaan of niet? En ik geloof, dat de moedigen, de eenvoudigen er zullen zijn.

Maar dat geloof is niet genoeg. Wij moeten hiervoor durven vechten. Het is niet genoeg, dat de jeugd vaag iets van deze dingen aanvoelt. Het is niet voldoende, dat hier of daar een als dwaas beschouwde idealist, of een voor gek uitgekroten prediker spreekt over deze dingen.

Wij moeten deze gedachte uitzaaien, overal waar wij kunnen. Of het nu gaat om de vraag van een Verenigd Europa, of van een verenigde wereld. Want, zoals heel terecht werd opgemerkt, deze idee is niet meer dan een aanloop, die wij nemen, om via de gewonnen belangstelling terecht te komen op de zaken, waarom het werkelijk gaat.

Het kosmisch bewustzijn. Maar ook het menselijk mens zijn. De mens, die een is met God, is eeuwig. De mens, die alleen aan zichzelf denkt, leeft niet werkelijk en zaait verderf.

x De grote fout is dan, dat de meeste mensen de verantwoordelijkheid schuwen.

- Helaas. Daarom: begin zelve alle verantwoordelijkheid te dragen, die U geboden of gegeven wordt (discussie in de zaal) Nog een ding:

Wanneer U werkelijk voor Uzelven niet een verantwoordelijkzijn schuwt en leeft, zoals U voelt te moeten leven - tot allen tijde - dan bent U niet alleen maar een onbelangrijk mens of groep.

Dan bent U een gericht denken wozen te midden van veldwozens, die slechts vaag of onbewust denken. Daarom zult U niet alleen door Uw voorbeeld, maar ook door Uw invloed op het gemeenschappelijk bewustzijn, dat elk volk en de hele mensheid gezamenlijk heeft, alle krachten, die harmonisch kunnen zijn met Uw streven, doch nog niet ontwaakten, tot een bewust in deze richting met U samengaan bewegen.

Een enkele mens, die bewust zijn verantwoordelijkheid draagt voor zich, kan ook al weet je dat meestal niet, voor je bent overgegaan - misschien wel 10.000 mensen tot een dergelijk aanvaarden van verantwoording brengen. Maar dan móet hij ook nooit die verantwoording voor zich schuwen. Dan moet hij leven, zoals hij voelt, dat dit moet, volgens de Goddelijke Wetten.

En nu vrienden: Goeden avond.

Goeden avond, vrienden.

Wij zullen nu wat gaan spreken over de esoterie. Ik zal hierbij, net als een van mijn vrienden, de stellingen illustreren met verhalen. Het is n.l. moeilijk, dergelijke dingen geheel duidelijk te maken zonder gelijkenissen te gebruiken.

Doze avond zal ik proberen U duidelijk te maken, hoe de mens in zich de eeuwige jeugd draagt. Want in ons zelve zijn wij een voortdurend deel van het schappingsproces. Er is dan ook geen enkel ogenblik aan te duiden, dat wij oud zijn in kosmische zin.

Meer uiterlijk kom je echter steeds weer op een ogenblik tot een reeks van vastgelegde uitingen en vaststellingen. Om dat duidelijk te maken wil ik U gaan vertellen over de oude dagen:

Een van die dagen, dat Jezus - vergezeld van Petrus, die ook van een boemeltje houdt - vergezeld van Johannes ook, naar de aarde ging. Om redenen, die ik niet geheel ken, zochten zij op de aarde naar mensen, die werkelijke christenen zouden zijn.

Nulijkt dit eenvoudig: de christelijke kerken beheersen een nogal uitgebreid gebied. Maar zoals de grondlegger van zekere kerk al ras ontdekte, is het toch nogal moeilijk.

In steeds groeiende spanning volgden de leerlingen dan ook Jezus' speurtocht naar een ware christen. De eerste, die zij aanspraken, was een visser.

Petrus had voor hem, als oud vakgenoot, een grote sympathie, tot hij ontdekte, dat deze walkaak als groene haring deed verkopen. Daarna slonk de sympathie snel. Want als een man met gevoel voor organisatie had Petrus de overtuiging, dat vissers niet tegen de besluiten van de vakorganisatie en de redersbond in mogen handelen.

Maar het was en bleef een visser. Dus zou dit dan toch wel een vrome en ware christen zijn. Ondanks zijn bezwaren wilde hij dan ook al tegen zijn Meester zeggen: "Dit is iemand, die wij wel mee kunnen nemen" toen zijn meester met de visser een gesprek begon.

"En, visser", sprak de Heer, "Hoe gaat het met de vangst?"

"Wat zal ik U zeggen, meneer. Het is altijd verkeerd: Een ander haalt grote trekken binnen. Maar als wij komen, is de vis net weer verhuisd".

"Tja", sprak de Heer. "Dat is treurig. Wij hebben dat vroeger ook wel eens meegemaakt." Hij dacht aan de wonderbare visvangst.

"Maar, visser, dan hebben de anderen tenminste de vis binnenggebracht. Er is dus vis genoeg."

"Maar meneer.... Het gaat niet om de vis. Het gaat om de besomming, om de centen."

"Maar U bent dan toch wel blij, dat tenminste een ander een goede besomming maakt?"

"Wat mij betreft, vangt niemand iets. Als ik maar wat krijg."

Petrus schudde ontstemd zijn hoofd. Joannes ging alvast maar een stapje verder. Want dit was zeker niet christelijk. Maar Jezus gaf het nog niet op:

"Visser, wanneer je nu weer uitvaart en je net uitwerpt over de linkerzijde, zul je een rijke vangst hebben."

"Dat gaat niet", antwoordde de visser. "Morgen is het de dag des Heren."

"Ik ben de Heer", sprak Jezus en vertoonde zich in al zijn glorie.

"Ach Here, wat vind ik het jammer, dat U nu juist vandaag komt." En omdat Jezus wat verbaasd keek, legde hij uit: "Wanneer ik nu uitvaar en laat thuis kom, denkt mijn vrouw er wat anders van. Het spijt me wel, maar dat risico loop ik liever niet. En bovendien Waar moet die vis in eens vandaan komen?"

"Als je niet wilt, is het goed," sprak Jezus. En hij ging verder.

De volgende, die hij vond, was een kleine jongen.

Jezus glimlachte, want Hij hield veel van kinderen. Maar Petrus knaakte geërgerd: die hield er nu juist niet van.

"En, mijn jongen. Hoe denk jij nu over de mensen?"

"Och," zei het jongentje. Zij zijn wel lief. "Petrus, ontdooide een beestje." Maar zij zijn allemaal zo dom." Petrus bevroor.

"Waarom dan?" vroeg de Heiland.

"Zij vertellen allemaal dingen, waar zij zelf niet aan geloven.

Zij willen mij zelfs wijsmaken, dat ik uit de kool ben gekomen. Maar zo groen ben ik net niet. En bovendien... Maar dat weet U misschien zelf?"

Ja, "sprak Jezus. "Ik weet het helaas zelf wel." Hij draaide zich om en wenkte Johannes: "Geef deze een teken. Want dit lichaam is jong, maar de ziel is oud."

"Dus hij mag de hemel in?" informeerde Petrus, die zijn administratie in orde wilde houden.

"Neen. Want zij, die oud zijn, geloven niet meer in de mensen. Wie niet meer in de mensen geloven kan, kan niet werkelijk in God geloven." En hij ging voort op zijn weg.

Een eindje verder zat een oude man heerlijk in het zonnetje te dommelen. Jezus ging naast hem zitten. De oude bewoog zich, kuchte eens en deed een trekje aan zijn pijp, die al lang leeg was gebrand.

Jezus, die al meer wonderen had gedaan, haalde uit zijn zak een builtje herebaai en bood aan: Eens stoppen, Opa?"

"Graag meneer."

"En hoe bevalt het U nu hier op de wereld?"

"Och meneer, ik heb geen reden om te klagen. Tja, mijn vrouw is al een tijdje dood. En ik heb twee zoons gehad. Maar de eerste is op zee verdronken en de ander kijkt niet meer na mij om. Maar ik mag toch niet klagen: Ik heb te eten, te drinken en een dak boven mijn hoofd. Ik moet in het huis wel op tijd binnen zijn, maar dat neem je dan maar op de koop toe. En nu komt U zomaar en geeft mij een lekkere pijp tabak. Neen, meneer. God is goed voor me."

De twee leerlingen spitsten de oren, tot zij haast verschrikte konijnen leken. Wat zou dat nu gaan worden?

"Dan gaat U wel regelmatig naar de kerk toe?"

"Naar de kerk? Ik weet wel beter dan mijn tijd zo te verknoeien," en het oude mannetje zoog eens vergenoegd aan zijn pijp. Petrus ergerde zich zichtbaar.

"Tijd verknoeien? Wat doet U dan?"

"Ik? Ik zit in de zon, ik praat met de kinderen en de mensen. Het leven is goed."

"Maar waar geloof je dan in?" vroeg Jezus.

"Eigenlijk in niet veel. Ik geloof, dat er ergens een God is. Maar de rest merk ik wel, als het zover met me komt. Op het ogenblik, meneer, verlang ik niet meer dan hier in het zonnetje te kunnen zitten, mijn pijpje te roken en naar de mensen om mij heen te kijken. Daarmee ben ik gelukkig."

"Let wel," wendde Jezus zich tot Petrus. "Deze is mij zeer kostbaar." Maar Petrus trok van drift aan zijn baard:

"Kostbaar? Deze oude, die niet eens in de kerk gelooft?"

"Pas maar eens op", sprak Jezus, en maakte een gebaar. Het was, of er bij de oude een sluier werd weggenomen. In plaats van een oude verweerde mens zat daar een jonge man, schoon en sterk.

De jonge mens rookte, evenals zoeven de oude, onverstoorbaar zijn pijpje verder.

... Weer een gebaar. En het was de leerlingen, of er een kind op de bank zat. Een laatste gebaar.

Op de bank bleef alleen een vlam over. Een vlam vol stralend licht. Zo stralend was het licht, dat Johannes en Petrus half verblind en beschaamd de ogen sloten.

"Ziet", sprak toen de Heiland. "Deze gelooft misschien niet, zoals men zegt, dat het hoort. Maar hij leeft, zoals een mens leven moet. Want heeft Mijn Vader dan de zon geschapen, om haar niet te genieten? Heeft mijn Vader de wereld voor de mens geschapen, opdat hij zou vluchten voor de werkelijkheid?"

Deze is als een kind, en toch meer dan dat. Daarom is deze een ware christen. Petrus, laat deze ingaan tot dat huis, waarin alles vreugd en goddelijke glans is."

Petrus wilde zo iets mompelen als "Zeker, Jawel, Heer."

Maar de vlam verhief zich reeds tot in de hemelen. En de mensen meenden, dat de zon voor een kort ogenblik feller scheen dan te voren. Want zij, die Gods licht in zich dragen, hebben geen toelating nodig. Zij zijn één met het Koninkrijk Gods.

En op het oude bankje zal een nog ouder mannetje, een pijpje in de hand. Het was, alsof het sliop. De drie echter gingen verder. Een vreugdig stralende Jezus sprak: Niet vergeefs heb ik geloofd. Dit was een ware christen. Want niets benijdde hij zijn naasten, niets verweet hij de mensheid. In zich kende hij de vreugde te leven, ondanks de smarten, die het leven hem gebracht had."

Zo, dat is dan dit verhaaltje. Maar misschien kunt U voelen, wat er achter verborgen ligt.

Vaak zijn de mensen zo ijverig bezig hun God te dienen, dat zij vergeten Gods schepping te appreciëren. Hoe vaak maken wij ons eigenlijk dan niet druk, over hetgeen wij menen te moeten geloven en de juistheid daarvan, in plaats van te geloven en er naar te leven zonder meer?

De weg naar binnen toe is er één van jeugd, de verjonging van de eeuwigheid. Want wanneer de buitenste hüllen wegvallen, blijft in ons het eeuwige vuur, dat het Goddelijke licht is. Uitgegaan op het eerste ogenblik van de schepping zal 't keren tot God, ook al weten wij niet, wanneer.

(wegens plaatsgebrek is het verdere hier niet opgenomen.)

-o-o-o-o-o-o-

d e r e g e n w o r m

Rozig kronkelend geval, je ziet niet kop of staart.

Wie het ziet, meent al te ras: dat wezen is niets waard.

Maar: Wie ploegt er, als de mens niet ploegt? Wie geeft de planten leven?

Wie zal, als uit de hemel 't water komt, het tot de wortelen toegang geven?

De regenworm, die niemand telt.

Wat is het, wat de wateren temt? De rots, die niet kan leven.

Wat is het, wat de aarde breekt? een worm, die niet kan streven
en in zijn onbelangrijkheid vergaat.

Wat is het, wat het leven waarde geeft en waarmaakt om te leven?

Wat is het, wat de mensheid leven geeft en ook bewustzijn heeft gegeven?

De liefde, sterker dan de haat.

Als een regenworm, door niemand ooit geacht, miskend in werken en in kracht,
die dorheid wel verslaat: Het kleine, waarin God zichzelf kennen laat.

-o-o-o-o-o-o-